

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ У ПРАВИЛИМА

Односима слугу и њихових газда, прописаним на основу §. 356 б. допуне од 21. априла 1885. године кривичног законика.

Код члана 2. иза прве алинеје да дође друга и да гласи овако:

Но ако је служитељска исправа издата у Београду, онда на њеном првом листу мора бити утиснута фотографија њеног сопственика.

Члан 4. мења се и гласи:

Нико не сме примити у службу лице, које не би имало одобрење надлежне полицијске власти за тражење службе. Тако исто, посредници за набављање слугу, не могу тражити службу за лица, која не би имала овакву дозволу.

Ко противно овоме наређењу поступи, казниће се по § 356 б. кривичног законика.

Одобрење за тражење службе издаваће у Београду Управа Града Београда; у околним местима начелства; а у осталим местима реске полицијске власти.

Ово одобрење мора се тражити у року од 24 сата од кад је дотично лице дошло у извесно место ради тражења службе.

Од дана добивеног одобрења, па за три дана, сваки мора наћи службу.

Додаје се.

Члан 4. а, нов и гласи:

Свако лице, које жели да се обрати за одобрење из члана 4. ових правила, дужно је поднети надлежној полицијској власти уверење своје општинске власти о своме владању и дотадашњем занимању, ако не би имало служитељску исправу о дотадањој служби.

Први став члана 5. мења се и гласи: Погођеног слугу газда је дужан уписати најдаље у року од три дана.

За противно поступање казниће се и газда и слуга по § 356 б. кривичног законика.

На крају члана 6. додаје се нов став који гласи:

Ну, ако су ова малолетна лица из удаљених места, па не би имала одобрење родитеља или стараоца, власт ће се сама одмах, чим јој се дотично лице јави за одобрење, обратити надлежној полицијској власти за извештај, да ли родитељи, односно стараоци, одобравају да такво лице може ступити у службу.

Члан 8. мења се и гласи:

Полицијска власт водиће по прописаном под. образцу списак слугу.

Члан 9. мења се и гласи:

У сваком случају траженог одобрења и ступања у службу код новог газде у Београду, околном, и осталим местима, у којима би било лекара, вршиће се лекарски преглед над свима млађима, на која се ова правила према члану 28. односе, ради уверења, да ли нису оболели од какве заразне болести.

Прегледе ове државни и општински лекари вршиће по званичној дужности, без икакве накнаде. Свако оно лице, за које би се, приликом овог прегледа утврдило, да има заразну болест, упутиће се у болницу на лечење. Док се потпуно не излечи, нема права на тражење службе.

Било да је дотично лице здраво или болесно, записаће лекар у списак слугу нађено стање здравља његовог.

На крају члана 10. додаје се нов одељак који гласи:

После уписа ни један се слуга не сме у канцеларији посредничкој задржати.

За противно поступање биће кажњен и посредник и слуга по §. 356 б. кривичног законика.

У члану 12. после првог става да се дода ово:

А бар један пут у месецу дужан је то учинити.

После члана 14. додаје се нов

Члан 14. а. који гласи:

Надлежна полицијска власт моћи ће забранити службу за време до једне године дана оним млађима и протерати их у места вихова рођења, који би, у току једне године дана, били кажњени најмање два пута за неуредну службу, или би за толико исто време неосносаним напуштањем газда пре уговореног рока, дали доказа да су за службу непоуздани.

Тако исто протераће се у место рођења и она лица, која се у дотичном месту баве под изговором да траже службу, па се за прописно време нису обратила полицијској власти за одобрење из члана 4. ових правила, или нису ступила у службу у року, који им је полицијска власт издатим одобрењем оставила.

А овако ће се поступити и према оним женским, које би пресудом полицијском кажњене биле за провођење блуда у кући у којој служе.

На крају члана 21. додаје се ово:

У томе случају, слуга је дужан наћи себи заменика.

У члану 25. после речи: оверити и ово дати у исправи.

А речи: и одредити служи време за које себи мора наћи занимање, да се изоставе.

На крају члана 25. да се дода нов став који да гласи:

Сваки је дужан службу наћи у року од три дана.

У члану 29. да се на крају дода нов став, који да гласи:

Свака осуда кад буде извршена завешће се уз исправу служитељску, и у списак слугу.

После члана 30. додаје се

нов члан 31. који гласи:

Ове измене и допуне ступају у живот и обавезну силу добивају од дана кад се у службеним новинама обнародују,

ПБр. 29043.

28. новембра 1902. год.

у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
В. М. Тодоровић с. р.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

О иследнику.

(Свршетак)

Иследник је онда оријентисан (за ово не могу да нађем никакав други израз) кад познаје свој срез, своју околину, своје људе, своја помоћна средства, олакшице, које би себи могао створити, могуће отежице, укратко све, с чим би могао доћи у додир, што би му могло помоћи или шкодити. Свакад ваља имати на уму, да сваки у неколико заплетени случај може имати толико тешкоћа, да онда, кад будемо хтели прећи на рад, нећемо имати ни времена ни прилике, да проучавамо, како да себи олакшамо положај и отклонимо тешкоће.

Све то мора се урадити раније. Рецимо, да је неки иследник дошао на дужност, на своје место, у неку непознату варошницу. Прва је његова дужност, управо први је његов задатак, да се упозна с претпостављенима и потчињенима. Он ваља да има на уму, да је за њега у већини прилика најважнија личност послужитељ, или ти боље рећи пандур. Од његове интелигенције, његовог познавања предела и људи, од његове добре воље зависи доста пута

све; његова објашњавања су (ако је служитељ поуздан) за млада иследника најдрагоценији материјал, што га он може добити, у толико више, ако је служитељ каква стари војник и ако одавно служи код полиције. За тим иследник гледа да ступи у везу с другим властима, да би знао, шта може од њих очекивати. Сваки државни чиновник, па био он ма које струке, треба да зна, да му ју дужност, да у важнијим случајевима буде у помоћи државним органима. Али да би могао тражити такву помоћ, иследник мора и с тим чиновницима још из раније бити у додиру и да према њима буде услужан како би за тим могао тражити помоћ, кад му ова затреба. Та помоћ може бити многострука и протезати се на све могуће стране истраживања; али већином је најважније добити објашњења о поузданости и поверљивости људи, с којима иследник има посла.

За време мојих првих година службе живео је један стари порезник, који ми је у току времена (као добар познавалац тога краја и људи) био од неоцењиве вредности, и ма да сам га ја готово скаког дана мучио с понеким питањем, он ми је увек одговарао с истом готовошћу. Он је у том месту живео већ велики низ година, био је страсан пешак, познавао је и најмању стацију у срезу и сваког становника, те тако је знао све што год бих га упитао: »Да ли је А поуздан човек?« — »Да ли се може од Х ићи у У преко Z.« — »Кад неко у М украде краву и тера је у N, може ли с њом покрај О прећи преко брда?« — »Колике највеће могу бити пастрмке, које се могу красти у потоку П.« — »Да ли је К. одиста уопште познат као насилан човек?« — и на хиљаде других питања одговарао је он свакад одмах и правилно.

Таквих људи има свуда, само их ваља потражити, а кад их нађемо, уштедећемо себи много труда и посла, и што је главно, нећемо грешити. — Наравно да није довољно такво једно једино лице, таквих поузданих људи морамо имати у сваком селу, свакој околини. Наравно да је потребно послужити се и »уверењима о владању« и другим исправама што их издају месне власти. Али ко се с таквим стварима служи, зна добро, да је вредност тих исправа врло мала. Таква уверења издају општинске власти, дакле лично председник општине или управо сам општински писар. У оба случаја, а нарочито у последњем, игра велику улогу лично мишљење, наклоност или ненаклоност, сродство и пријатељство, непријатељство и завист. Где би се могао наћи председник општине, који није ни с ким у својој општини у сродству или пријатељству, у непријатељству или омрази!

Зна ли то иследник, а он то мора знати, онда би било врло несавесно од њега, кад би он своје схватање и своју одлуку везивао једино за такве исправе. Мисли ли дакле да ради савесно и часно, мора имати своје поверенике, на које ће се обраћати у тугаљивим случајевима. Ја мислим, да нико то неће назвати шпијунажом, кад се иследник саветује с лицима свога поверења о људима, чији су искази тренутно важни. Али ни овде се не сме лице од поверења тражити тек онда, кад је већ на-

ступи ослучај. Њих морамо познавати много израније, те да им можемо поклањати поверење.

Доста пута од врло велике су вредности искази војних власти, као н. пр. о бившим војницима и т. д. Командант одељења дотичног војника имао је прилике, да га довољно посматра и то баш у оно време, кад се карактер једног човека најјаче и најотвореније испољава. Ја сам доста пута имао прилике да се уверим како су правилни били ти искази војних команданата, и ако је било прошло више година од дана кад су они писани.

Код иследника, чим се он ода иследничком позиву, мора све оно што он ради, учи и слуша, бити потчињено једној јединој идеји, како ће оно, што је искусио, моћи употребити у својој служби. Он не сме бити једностран, већ многостран, колико је више могуће многостран. Баш за то што му све може требати, он се мора за све интересовати. Он дакле више не сме ићи »шетати«, т. ј. да без икаква премишљања луња и да се безбрижно увесељава божанственом природом. Иследник ваља да се интересује за сваку стазу, сваки поток, сваку њиву и ливаду, он ваља да зна ко је сопственик и најмање колебице. Он ће посетити свако место, уочити његов положај према другом месту, растојање и везе, одакле се шта може видети. Уз пут ваља носити сат и прибележавати употребљено време од једног места до другог. Познато је да сељаци рђаво одређују растојање по сату. Поједине зграде, места и ствари ваља осматрити с обзиром на нарочите случајеве: Крчме, механе због туча, које се ту често дешавају, воде по селима због тога што се ту више пута даде деца, на коју се не пази. Ја знам из искуства, да један већи део образованих људи још никад у свом животу није видео изнутра воденицу.....

Откако сам иследник ја још никад нисам пропустио прилику, да не прегледам неку привредну или фабричну установу. Могу да кажем да сам на дотичном месту увек лепо и пријатно предусретнут. Сваки — а нарочито прост човек — још је радосан, кад се неко интересује за његов посао, кад може да неком нешто покаже или га поучи, те драговољно показује све што има да покаже. Има ли онај који пита у неколико знања о стварима, тим боље, онда тај човек говори још радије. Нема ли знања, ваља да се чува да не поставља и сувише безазлена питања; прост човек не може да представи себи, да образован човек не зна ствари »тако прости природне«, он постаје неверљив и уздржљив, јер мисли да овај хоће да га вуче за нос. Дакле ваља се ограничити на гледање, ваља постављати кратка питања и слушати, па ће други пут ићи боље.

За тим од важности су у срезу сви друмови, путеви, стазе. Оријентисати се у томе није тешко, јер се сваки пут и стаза могу видети на ђенералштабној карти. Али иследник ће цео свој предео пренети на своју карту и у њу додати све што је новије: зграде, стазице, које су у новије време постале, у кратко његова ће карта морати бити најновија. Нарочито не сме заборавити да у карту унесе новоподигнуте мо-

стове, новоископане бунаре, баре, локве и друге воде, или избрисати их ако су уништени. Ток, ширина, правац и т. д. вода може се видети на карти, али то није све. Ваља уочити дубину, обалу, мењање количине воде, притоке и т. д., у кратко све, што карактерише воде, јер оне играју улогу у толиким криминалним случајевима, а врло је тешко радити, кад се не зна, како ствар изгледа.

Напоследку ваља познавати и унутрашњост кућа. Кад смо прегледали неколико већих и неколико мањих сељачких кућа и уочили све појединости, онда знамо, какве све сељачке куће изгледају у том крају. Од највеће је важности, да иследник буде оријентисан о стручњацима, или како их ми називамо вештацима, које ће употребити у потребном му случају. Он мора знати њихову вештину, својства и слабости. И њих мора познавати из раније и знати, шта може од њих очекивати и у ком правцу ће употребити оно што од њих добије.

За тим иследник мора познавати своје потчињене органе, жандарме, мора бити о њима оријентисан. Ако их буде правилно употребљавао, имаће успеха. У случају неуспеха нису криви жандарми, већ иследник. Ја познајем већ двадесет година те људе. Они свакад врше тачно своју дужност. Али кад жандарма недовољно или невешто обавестимо, тражимо од њега немогућност, или га употребимо на начин, који не одговара његовим личним особинама, онда не треба да се чудимо, што ствар не иде како треба. Ја сам имао прилике, да код тих људи видим примера највећег пожртвовања, неустрашивости, примерног такта и опширног знања, које заслужује дивљења.

Жандарм се не сме сматрати као каква машина. Иследник се мора такође старати да проучи потчињене жандарме, да позна њихове особине и способности и да их према њима и употребљава. За тим иследник мора о њима водити и рачуна у толико, што ће ваљаније од њих, који су му верни сарадници, одликовати којом речју признања и захвалности. За тим он неће пропустити прилику, да о њиховој вредности, ваљаности и способности извести њихове старешине и претпостављене. Међу тим ништа толико не убија вољу код потчињених као непрестано гоњење на посао, за који се никад не добија унапређење нити заслужено признање. — Толико сам имао рећи односно понашања према сваком потчињеном.

Проститутке и крадљивице

Антропометријска студија од Д-р Паулине Тарновски

(Наставак)

б, Безобзирне проститутке одликују се потпуном осутношћу етичких опажања. Има их 29%.

Као год у претходној групи, тако и у овој, постоји ваздан нијанса међу особеностима које је карактеришу, али тако

исто постоји и неколико особина које су код свију, и у једнакој мери, заједничке. Тако, поред већ поменуте осутности етичких опажања, група ова одликује се још и *потпуном осутношћу стида и срама*. Може се без претеривања рећи, да се она, у овом погледу, изједначају са слепим створењима.

Противно овоме, створења која припадају овој групи, показу многа на своју спољашност, своје покрете, тоалету, фризуру и т. д. а све у жељи да се допадно мушкарцима.

Поред изложеног, проститутке ове групе одликују се још и врло неразвијеним појама о својини.

По њиховом мишљењу то није ништа нечасно кад човек узме туђу ствар која му се свиди, или туђ новац који му је потребан.

Кад их упитате за што то чине, оне вам са свим просто и потпуно равнодушно одговарају овим речима:

— *Крађа! Али ја нисам на то мислила, или*

— *Ја сам се само послужила.... или најзад*

— *Зар ја украла његов новац. Ја сам га просто узела и вратићу му кад хоће...*

Љубав материнска, својствена свима женским створењима, не постоји код ове врсте проститутки. Оне су потпуно равнодушне према својој деци, признају отворено да су деца за њих једна велика кубура и изјављују жељу: *„да добри Бог што пре изведе к себи мала створења која су им на терету.“*

Чим осете да су тешке, прибегавају свим могућим средствима да осујете порођај или, како то оне кажу, да се ослободу досаде.

Противно њима, остале проститутке, бар у колико смо их ми посматрали, налазе нарочитог задовољства у томе да ностану матере, те да се тиме у својим сопственим очима рехабилитирају, изједначајући се, бар у неколико, са часним женама.

Међу прецима ових проститутки налазило се: 68·9% алкохоличара од којих су њих 20% умрли од *„deterium tremens“*-а, јектичавих 34·4% и епилептичара 3·4%.

Њихове важније антропометријске мере износиле су:

За дужину главе	180·01	мм.
» ширину »	141·01	»
» обим лубање	537·01	»
» стас	1 м. 526	

Дегенерисани знаци нађени су у много мањем броју но код предходне групе. Пићу су се одавале њих 65·50%, а полним односима пре пубертета 34·4%.

Као представник ове групе нека послужи Александрина Л... стара 23 год. и рођена у Петрограду.

Отац Александрин био је по занимању портир, био је врло много и умрло је у 45 година, од туберкулозе. Мати јој је била обична радница, потпуно здрава и родила је 15 деце од којих су остале у животу само 2 кћери, обе проститутке.

По смрти очевој, Александрина би смештена у један завод за васпитање сиротне деце, из кога је, због рђавог владања, искључена после 2 год. После овога мати је даде у основну школу, где је остала пуне 4 год. учећи врло рђаво. По изласку из школе, ступила је у једну фабрику хартије

и тамо остала само неколико месеци, за које се време упознала и саживела са једним младим радником. У овом времену Александрина је имала свега 15 година.

После неколико месеци живота са овим радником, Александрина се досади и рад и сиротиња па с тога напусти свога милосника и ступи у један проститутски завод. Из овога је, после кратког времена, откупи један човек и врати мајци, по што је претходно провео с њом 1½ год. за које је време родила једно дете.

Не могући живети мирним животом, нити слушати прекоре мајчине, Александрина се у брзо врати у проститутски завод, камо смо је, најзад, и ми нашли као четворогодишњу пансионаткињу.

Александрина је потпуно задовољна својим проститутским животом; о детету, које је уступила оцу, никада и не мисли, а о својој мајци изражава се баш као и о сваком страном лицу. У лицу је лепушкаста ма да су јој црте у неколико неправилне, зуби су јој бели и здрави, нема 2 кутњака, непчани јој свод дугуљаст и дубок.

Као што се види, код Александрине није недостојало ни родитељског старања, ни основне наставе, ни љубави па је опет постала проститутка, и то у 2 маха.

Завршујући овим наша посматрања проститутки, ми смо још дужни изјавити ово:

1) *Проститутке из навике појављују се као резултат болесног наслеђа: алкохола, туберкулозе, сифилиса, нервних и душевних болести,*

2) *Оне — проститутке из навике, притежавају у толикој мери знаке физичке дегенерације, да се, самим тим, битно разликују од здравих и нормалних жена;*

3) *Знаци дегенерације обилнији су и наглашенији, ако је мати била пијаница. Значи, дакле, да је утицај материних особина на организам дечији много јачи од утицаја очевог;*

4) *Физичке аномалије показују се код проститутки било у ослабљењу интелигенције, било у неоптучном телесном саставу, било опет у знатном осутству моралне свести;*

5) *И поред свег усињавања да се маса моралише, као и поред многобројних азила за кајање и поправку, средина из које се лиферују проститутке по навизи не може се умалити све док постоје узроци дегенерације: алкохол, сифилис, туберкулоза, а нарочито нервне и душевне болести.*

Сви кораци ка умањењу проституције, морали би прво отпочети са изналажењем средстава за умањење ових узрока дегенерације; и

6) *Наклоност проститутки ка злочину много је већа но код осталог жењскиња.*

Према најновијим психијатриским испитивањима, којима се нарочито одликовао Кетеле (Антропометрија човека, Брисел 1871) ова наклоност ка злочину већа је за 4—5 пута код мушких но код женских.

Међу тим, испитивања код проститутки из навике, вршена у овом погледу, дала су са свим противне резултате.

II. ДЕО

Крађивице

Једна друга категорија порочних жена, врло блиска проституткама из навике, јесу крађивице у поврату које смо посматрали у петроградским казним заводима.

Ну, пре него што би прешли на детаљно излагање ових наших посматрања, дужни смо претходно рећи неколико речи о посматрању злочина у опште.

Велика већина криминалиста, који су се до сада занимали овим питањем, пропуштала су обично да разликују личности — преступнике закона — према врстама извршених дела, већ су их, под именом злочинаца, само у опште посматрали.

Радећи овако, ови криминалисти са свим су превиђали узроке злочина, који су, као што се зна, веома разнолики.

Ломброзо је био први који је на ово обратио пажњу, и у свом делу *„Човек злочинац“*, изнео прецизну разлику између убице, професионалног крађивца и фалсификатора новца.

Ломброзо је пошао још и даље, па је у обим својих посматрања унео и физичку организацију, и моралне особине, па и сâм ступањ интелигенције посматраних личности.

Од многобројних закључака до којих је Ломброзо дошао својим неуморним радом, ми ћемо се, за сада, зауставити само на једном, који је, узгред буди речено, утврђен и од других криминалиста, и по коме је: **број оболелих од нервних и душевних болести сразмерно много већи међу осуђеницима но међу слободним личностима.**

Д-р Томсон, лекар казног завода у Перту (Шведска), посматрао је у времену од 18 год. једну масу од 6000 осуђеника па је код њих нашао знатно ослабљење интелигенције, у великом степену осутство моралне свести и велику наклоност ка душевним болестима.

По тврђењу Томсоновом, у времену од 1860—69 год. на сваких 70 осуђеника долазио је по 1 душевно болестан; а од године 1869 сваки 48-ми осуђеник био је душевно оболео.

Што се тиче женскиња, а нарочито крађивица у повратку, Томсон је констатовао: да је овај број душевно оболелих међу њима знатно већи но код мушкиња, јер на сваких 36 крађивица долази по једна душевно болесна.

Испитујући осуђенике у казним заводима сенског департамана, Д-р Моте је нашао: да број душевно оболелих међу њима износи 4·5%, док међу слободним људима, као што је познато, овај број не износи више од 1·38%.

Д-р Цино је посматрао 188 осуђених жена, па је међу њима нашао 13 душевно оболелих и 8 хистеричних.

У својој антропометријској студији о убицама, Д-р Бељаков је констатовао: да међу њима — убицама — има 35% оболелих од душевних болести и епилепсије. За једног оцубицу Бељаков вели, да је био прави идиот.

Д-р Моел је у своме делу *„Душевно оболели злочинци“* расправљао опширно

питање о нарушиоцима казних закона, па је дошао до закључка: да ови закони би вају више нарушавани од стране болесних но од стране здравих и нормалних створења.

Сандер и Рихтер нашег су мишљења.

Маро је посматрао 507 осуђеника и 41 осуђеницу, па је нашао: да су интелектуалне моћи код свију биле веома ослабљене.

Ну највише су, то је неоспорна ствар, Ломброзо и његови ученици обогатили антрополошко-криминалну литературу у току последњих 20 година.

Ломброзо је једини, коме човечанство мора одати достојно признање за познато откриће: да је злочинац сам по себи једно болесно створење.

Оснивајући на овоме своју криминалну патологију, Ломброзо је, као што је познато, створио читаву једну школу, чији ученици са успехом разрађују и шире колико научне толико и хумане мисли свога учитеља.

Ма колико да је огромна и неоспорна ова заслуга Ломброзова, не само за криминалну антропологију већ и за цело човечанство у опште, његово остало учење, а нарочито његова теорија о атавизму, немају строге научне подлоге.

Као што се зна, Ломброзо се, да би потврдио ову своју теорију позива на физичке и моралне знаке дегенерације којима, као што смо видели, обилују злочинци.

Међу њима, многи други криминалисти па међу њима и славни *Морел*, потпуно су сагласни у томе: да знаци дегенерације представљају само једно одступање од нормалног типа, а никако манифестацију атавизма, као што то Ломброзо тврди.

У прилог *Мореловог* гледишта, поред осталих разлога, говори још и сличност међу злочинцима свих земаља, а нарочито њихова, у већој или мањој мери заједничка наклоност ка нервним и душевним болестима.

Другим речима, све личности код којих се показују извесна одступања од здравог и нормалног типа, па било то у погледу физичком или моралном, појављују се као чланови једне огромне патолошке фамилије, који су међу собом везани већим или мањим ступњем моралног или физичког дефицита.

Према ступњу овог дефицита, и све женске које припадају овој патолошкој фамилији, могу се поделити на ове 4 групе:

- 1, Болеснице душевне или нервозне,
- 2, Проститутке,
- 3, Злочинце у опште и
- 4, Алкохоличарке.

Свака од ових група притежава извесне, специјалне особине, којима се битно разликује од осталих, али оно, што је свима њима заједничко, то је умно несавршенство, које иде упоредо са физичким и моралним недостацима.

Д. Ђ. Алимпић

(Наставиће се)

Детиња преступност

Интересантни су податци о преступности које износи прокур у Кому, Лино Феригјани. Он пре свега одриче да су деца особена створења — анђели или аутомати, како их сматра банално мишљење људи, који не изучавају свестрано тешки задатак потпуног поимања детета и његове душе. Виктор Хиго казао је: у сваком човеку јесте дете, у сваком детету јесте човек. Јесте, говори Феригјани, деца то су људи а никако митски малишани како их преставља себи невешта уобразиља неких писаца. Под кратким капутићем и панталонама крије се човек са свима људским страстима, тим страшнијим, ако је он ненормалан, ако их васпитање није зауздало и ничим није упливисало на то што Фуље назива facultés maitresses. Имајући посла с дететом никад не треба заборавити да је пред вама човек, и ако у минијатури и увек треба имати на уму оно што је рекао велики психолог. Он је гледао на мене испод ока као лупеж који посматра жртву своје преваре а при том он је довољно изгледао као дете које мисли да је преварило одраслога.

Дечак је, по речима Феригјанија, бунтовник од природе и васпитач треба да рачуна с том особином. Сва се деца лако буне а то се најлакше примећује за време игре. По мишљењу једног француског психолога деца су инстинктивни револуционери у својим играма и треба управљати њима за време игре а не остављати им на вољу шта ће да раде ма да наравно то треба радити врло вешто. Осим узрока атавизма, наследних особина и друго, треба признати да један од узрока бунтовништва код деце јесте жеља за правдом. Чим дечко примети да су према њему неправедни, њему се душа из дубине узмути и према свом карактеру, или то јавно изражава, постаје дрзак или таји у себи злобу и ето како се спремају незадовољни револуционери и анархисте. Неправедни учитељи и васпитачи и не слуте да они спремају Равашоле.

Занимљиви су одговори деце на питања која им је задао Феригјани:

- 1) ја водем шамар него неправду;
- 2) у школи треба да су сви равни;
- 3) ја мрзим неправду;
- 4) подло је ударити дете. Срећа је за учитеља што ја не могу да му вратим таква исти ударац;
- 5) кад одрастем ја ћу се осветити за неправду коју сам трпео у школи;
- 6) ја водем правду;
- 7) ја не знам шта је то правда али знам да не могу да трпим неправду;
- 8) мој друг Луј све подноси али ја не, јер је мени тешко од неправде;
- 9) кад ја одрастем ја ћу да будем револуционар;
- 10) ја долазим до беснила кад мене окривљују а ја знам да нисам крив;
- 11) кад је учитељ неправедан мени дође да поцепам све књиге и да ништа више не учим.
- 12) кад ја видим да мене неправедно окривљују ја се осећам храбар као лав.

А ово су четири одговора од деце преступника:

1) Не, ја не ћу да сиосим неправду; ја сам кадар да разбијем главу ономе ко ми учини неправду;

2) ја сам мали, али ћу порастити и осветићу се за све увреде које ми чини мој старији брат;

3) мене вређају, ја сам у праву да се буним и да бијем камењем;

4) кад ми се учини неправда, мени дође да узем оружје и да убијем;

Достојни су пажње и одговори четири девојчице, две од тих биле су из умућних фамилија а две из сиротних.

1) ја бих радије умрла него да молим за милост;

2) због неправде буди се у мени жеља да све избијем;

3) најгоре ми је кад видим лепо одевену девојчицу кад ја идем у ритама; то је неправедно;

4) кад мене вређају а у мени се све узмути и осетим вољу да разбијем све што ми падне под руку; један пут сам у љутини разбила главу лутке коју сам много волела, а имала сам само једну.

Али поред све урођене љубави према правди деца су чудновато лажљива. Деца лажу као и дивљаци, наивно. Поштовање правде јесте врлина која се добија цивилизацијом, то је особина зрелих људи, стечена племенитост душе. А то је заједно с тим и услов друштвеног живота, чија је потреба мало појмљива неразвијеном уму. Дете би вољно поновило с оним старим мудрацом, чије је познанство са светом одучило га да верује у тачност људских речи: — Све је истина па и снови. Али сама та склоност деце на измишљање, да се тако блажије изразимо, чини их да су сасвим незгодна као сведоци на суду. Деца су кадра да измисле најчудноватије догађаје и да их издају за истину и један француски литератор прича како је један њему познат малишан уверавао своју мајку да га је гувернанта повела да се провозају у очевом фијакеру у Јелисејским пољима и да је фијакер оставио један господин, па је и он сео у кола и с њима се возао. Он је додао још и то да су га гувернанта и кочијаш молили да не прича о томе. И само случај уверио је мајку да је то све била лаж. Њена пријатељица која је с њом живела у истој кући изишла је у исто време да се прошета кад и гувернанта с дететом. Њен фијакер ишао је непрестано за њиховим фијакером и сви су се заједно вратили кући. Због чега је тај малишан саставно такву драму? Да би дао хране свом уображењу, да би заинтересовао „велике“ за себе, да би их навео да га слушају. А савест његова ни мало га није корела за такву неистину.

Тај исти књижевник слушао је овај монолог једне њему познате девојчице: — Здравом мила моја, како си? — Врло рђаво. — Ваш муж још вас туче? — Све више ме туче, драга моја; синоћ је сломио свој штап о моју руку, видите колике су модрице. — Ви сте сувише добра што то трпите. — Ах! само да немам ћери. —

Требало је само слушати каквим су искреним тоном изговаране те речи.

Тако су једанпут испитивали једног бедног Арабљанина, родом из Туниса, који је у Паризу продавао слаткише, а који је

био окривљен за повреду јавног морала. Сиромас Арабљанин знао је само арапски, те се морао користити услугама тумача. Саслушано је било тринаест девојчица и одговори свих њих били су тачни и славали се, те несретник у мало није био пролао. За тим су увели зрелог сведока, који је уједно био и лекар и његов исказ био је тако уверљив да је судија одмах ослободио Арабљанина као невиног. Треба замислити само шта би било да нешто тај доктор није могао доћи у суд; несрећни продавац слаткиша био би осуђен на галије, захваљујући добивеним „сведоцима“ од лажљивих девојчица.

Нису тако срећно прошли неколико поштених грађана у Новом Штетину, који су пре неког времена бачени у тамницу, окривљени за неморална дела, на основу исказа деце једног жељезничког машинисте, — од девет, десет и тринаест година. И мати детиња такође је била ухапшена као саучасница безобразних оргија, које су приређиване у њеном дому. И шта је било? Све се то показало као измишљотина. За једног од окривљених — лекара — говорили су да је он отровао једну девојчицу, да би сакрио трагове насиља; кад су ископали лешину те девојчице видело се да је она умрла од тифуса. Најзад после четири недеље ухапсе тринаестогодишњег сина машинистова и тада он призна да је сву ту причу он измислио. А за то време један од ухапшених грађана тешко се разболе у тамници и умре.

Ето зашто никако не треба допустити исказ деце на суду. Необуздана фантазија, као што видимо, удружена је код деце са осећањем које их наводи да се буне против сваке неправде.

Упоредна преступност мушких и женских

Мораш, професор судске медицине на универзитету у Бордоу, доказује на основу статистичких података мању преступност женских кад се упореди с мушким. Ако се узме, говори он, ма који рок од три године, на пример 1899, 1890 и 1891 год. то ћемо видети да је за тај размак времена 2970 мушких било осуђено због врло тешких преступа: убиства, децоубиства, повреда морала, док су за тај исти период времена само 745 женских биле окривљене за те исте преступе. Тако преступност женских чини само $\frac{1}{4}$ мушких преступа, или друкчије рећи од 5 преступа четири учине мушки а само један женска. Осем тога, остављајући на страну децоубиство, преступ за који одговорност пада и на мушке, пошто су они главни узроци, зачетници те преступне радње, — од броја окривљених за опште преступе броји се само 211 женских против 2954 мушких, то јест женска је четрнаест пута мање преступна него мушки.

Немогућно је одрицати те факте и по томе нико их неће ни одрицати, али људи се старају да то објасне разним узроцима, неповољним за женске. Кажу: физички склоп жене није такав да би се она могла ода-

вати насиљу, које карактерише већина преступа оружаном руком: разбојништво на друму, крађе са рушењем итд. Тврде даље, да ако женска не врши преступе физички, она улива мисао за преступе, користећи се њиховим плодовима, да је наравствено она виновник преступа, и да је тим више преступна што она остаје у сенци и напоси удар туђим рукама, и тако се све своди на ову пословицу „у сваком преступу тражите жену.“ Али и ако има један део истине у тој пословици, то је само то што треба тражити жену да би се ухватио мушки који је од незапамћених времена врши свака насиља, као и свака јунаштва да би овладао женом или да је држи за собом. Јунаци из прича иду да распитују и траже непознате принцесе! Злочинац — он иде на убиство само да би набавио накит за љубавницу, пошто то између осталог годи и његовој сујети. Али како принцеса тако ни љубавница убице нису одговорне ни за јунаштва, ни за злочине. Већим делом и та јунаштва и ти злочини врше се без суделовања јунакиња, а најновији и реалнији преступници врло често не само не ублажавају своје другарице него их експлоатишу.

Италијанска школа криминалиста признаје да је женска мање преступна од мушкога, али томе даје доста оригинално објашњење: преступник краде и убија да би набавио средства за угодан живот, не радећи. А код женског, да би достигла тај исти смер, има простије средство: она тргује собом. Додајте, говори та школа, броју преступница број проститутки и ви ћете добити цифру равну оној цифри, коју даје мушка преступност. Али та је теорија у неколико парадоксална и осим тога греша у основу: ако се може знати број преступних женских, то је савршено немогућно и приближно одредити број женских које, из ког било узрока, експлоатишу своју привлачност.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Страхоте острва Сахалина. — Острво Сахалин лежи северо-западно од Јапана; простор му је од прилике као једна шестина Француске. Клима је необично оштра. Осуђени злочинци укрцавају се у Одеси у по неколико лађа. Баце их, са ланцима на ногама, у кавезе; и то по осамдесет људи у по један кавез. Они ту не могу да легну због малог простора, а кад их сан савлада насланају главу на главу! Кад пролазе Црвеним Морем скидају им се ланци због врућине, па им се допушта и то, да скину одело, тако да су при вођњи кроз тропске пределе скоро наги. Кад стижу на острво Сахалин подвргава се осуђенички транспорт карантену. Лекар посети све осуђенике, нареди да се они окупају, а халине им дезинфикују. По издржаном карантену новодошавши се осуђеници распоређују у четири казамата на острву. А пре тога још, сваки онај осуђеник, који је

ухватио на лађи кога пацова, добије за сваког по 6 копјека награде.

При уласку у казамат опишају се осуђеници а на ноге им метну окове. Осуђеници устају лети око 4 часа, а зими око 6 часова изјутра, умију се и добију чај за доручак. Главни надзорник тада распоређује дневни посао; једнима рад на обали, другима по улицама или по радионицама. Око 11 часова је ручак, у 1 час по подне почиње поново рад, а око 6 се закључује. Осуђеници тада добију вечеру и онда на стаје прозивка за повратак у казамате. Ну пре но што уђу у њих, сви се заједно помоле Богу. Пушење дувана допуштено је, док је алкохолно пиће и играње карата забрањено. Па ипак се у затворима тајно пије и коцка. Храна није ни оскудна ни рђава. Четири пута недељно имају куваног усољеног меса из саламуре, два пут недељно рибе, а недељом свежег меса и каше. Преко дана добивају осуђеници чорбу од брашна или криза, кромпира или зеља. Један пут месечно даје се свакоме осуђенику по фунта чаја, који је спакован у један свежањ од лишћа. Осуђеници готово увек носе окове; од ових може их ослободити лекар и управник — први из здравствених обзира, други из милости.

Осуђеници немају ни најмање воље за рад; не добивају готово никакве награде за рад и свршују од онога што им је додељено само што је најпотребније. — —

Доб. В. Б.

Анархисте као убице

из Мемоара г. Горона

Прешао сам само у брзом прегледу анархистичне агентате; хтео сам нарочито да покажем, као у неком калејдоскопу, главне катастрофе које су држале у страху Париз од 1892 до 1894. године — остављајући на страну експлозије, као што је била она у касарни Лобау, или експлозија петарде, која је прсла у префектури, у ходницима грађанске полиције.

Али у пропаганду делом не спада само бомба: и нож је њено оруђе.

Поред револуционара који се споразумевају да би бацали у ваздух куће, има их који раде усамљено, анархиста, који одабирају жртву, било ради какве освете, било ради примера.

Та страна преступне анархије особито је занимљива, те заслужује да се на њој зауставимо.

Крајем месеца септембра 1892. године, јавише ми да су нашли у Сен-Дени-у, у каналу, на изласку из седмога јаза, тело неког младића који је добио седам удараца ножем у близини срца.

Лекар који је извршио секцију изјави у своме извештају да је жртва морала бити у непомичну положају кад су је ударили.

Од седам удараца ножем, три су неминовно пројурала кроз срце, а остала четири била су далеко од првих само за неколико сантиметара.

После тих констатација, наметала се сама собом мисао: да се мртвац није сам убио прободав себи три пут срце!

Убитво је било несумњиво. Шта је остало да се нађе? са свим престо, ко је био убијен, и... тако исто, како није било никаква знака, морали су се задовољити, жалосна утеха, да оче- кну лок се не сазна име убијенога у Морги. Нико, наравно, није могао ни помис- лити да у тој ствари гледа један анархи- стички злочин.

Често читамо по новинама: "После ве- шних истраживања г. Х... шефа безбед- ности..." или: "...одребл смртних изво- лачија г. З... истражних судија, агенти су ухватили јуче тајанственог убицу из улице *Кенкам-поз*, или из Хановерске улице." Стоји да се, код дрекојих злочина, ствари тако и догађају; али колико ли су пута та збожња истраживања и та суштина извољена, у ствари, само добар олак које неко лице даје току догађаја! Тако сам, у осталом, и ја налазио на трагове о идентичности жртве и идентич- ности убица.

Али тако исто треба рећи да није доста имати само добрих знакова; ваља утврдити истинитост изнесених оптужба, и да би се једна криминална ствар привела крају, често је потребно да судија, и њихови са- радници полицији, умеђу развипти знатне напоре стрпљена и истрајности.

Испрата по делу злочина у Сен-Дени-у нарочито је заглавала много поста. Сазнали смо да је жртва био неки Лу- став Бујсон, који је уз то носио најмањак и *Мари Коачар*, а казали су нам и имена двеју личности које су га убиле.

Два највишња убиства била су два келнера, по имену *Мерије* и *Шанујо*. При- надали су анархистичким рупама, и кад су их похапсили, одујано су порицали наша тврђена.

— Предajte нас кривичном суду, ако смете, говорили су нам; тек тамо ћемо се бранити!

И нарочито у борби са тако дрским оптуженицима, потребна је судијама и по- лицајцима она истрајност, оно стрпљење о коме смо говорили.

У толико пре што је баш тада анар- хистички терор беснео у пуном јеку, те нисмо ништа могли ишчупати од сведока, који су се, сви од реда, бојали да их не слагне судија *Мари Коачар*. Морало је некима од њих припретити да ћемо их омањ похапсити, да бисмо их нагнали да одреше језике!

По себи се радује да смо тако радиле само са оним сведоцима, за које смо по- лагано знали да неће да кажу што су видели, и не треба мислити да бисмо кога застрашивањем нагонили да сведочи!

Пошто нам је за рурком, после више од месец дана истраживања, да прибавимо чак и материјалне доказе против два кривца: пронашли смо одело које су носили на дан злочина, и на коме су се показивале мно- годбројне крваве мрље.

И тада, један од убица, одустаде од даље борбе. Можда је, у осталом, хтео, утврђу- ^{1) *Морга*, то је јавна Аворница код париске по- литије, у којој се налази, на уједињеној, дешине улобљеника или убијених, да би се утврдила њихова идентичност. Цаном, прев.}

Јући да је извршио један анархистички преступ, то јест, по његову мишљењу, по- литички злочин, ублажити гушанање које изазивају обична убиства. Није више хтео оурицати пред нагомиланим доказима, и признаде све.

Није ми познат ујаснији роман него што је та прича о убиству *Мари Коач- ара*, онаква какву нам је испричао сам убица.

Густав Бујсон живео је у Харву, где се тада налазио један доста важан анар- хистички центар. Придруживши се тој групи другова, *Мари Коачар* осумњичен је, да је продао полицији неке од својих пријатеља, који су били похапшени и осуђени. Не знам у колико је та оптужба била тачна; поуздано је само толико, да су све анар- хисте из Харва тврдили, да је Бујсон „про- дао своју браћу“.

Мерије и Шанујо заклетше се да ће осве- лити другове, који су позатварани на до- ставу издајничког.

Мари Коачар апсолутно није знао да се његова издаја осетила код анархистич- ких група. Из Харва дошао је у Париз, и походио је и на даље оне које је наи- вно својим политичким једноверцима. Био је јаким доста лако осветницима анархије да ступе у пријатељске везе са оним кога већ беху осудили.

Кад су везе између три човека биле довољно блиске да такав један захтев не би могао зачути *Мари Коачара*, замо- лише га да их прати једне вечери у Сен- Дени, да походе једног друга, тада врло виђена у странци, који је живео у неком ћумезу у сред поља, на обалама канала.

Вила је реч о некој тајанственој анар- хистичкој ствари, — можда о намештању какве бомбе, или баш и похари какве куће. Био како било, тек предатор се свидео Лу- ставу Бујсону, те је пошао за Мерије-ом и Шанујо-ом.

Око десет часова у вече, три човека стиглоше по бујној ноћи на обале канала. Небо је било мрачно, и једва да су ретке муње бацале овда онда своју тужну свет- лост на хоризонт. Једва су могли видети муње бацале овда онда своју тужну свет- лост на хоризонт. Једва су могли видети сваки час појући:

— Ама, ви ме то водите самом ћаволу? На један пут пусти уавик, који брао би угушен; Шанујо, који је ишао за њим, на један пут му је замаяо јуке за врат.

За секунду, Бујсон је оборен, улетан; замка на врату не даје му да више, и јад- ни, спрема светлости једне муње, угледа Мерије-а — свога пријатеља, како зама- хује ножем. Најзад зачу како се изговара кобна пресуда:

— Ти си издајник; продао си другове из Харва, заслужило си смрт!

— Да му судилом! рече Шанујо.

И, дивљом свечаношћу, подсећавајући на суђења тајних судова, та два келнера судише својој жртви, не допуштајући јој у осталом да отговара ни на једну од оп- тужба, јер јој је јуке стезао грло, и не- опрећни *Мари Коачар* већ је био у поза- лачки призор, у коме громовна гудњава Вар није страховито дивљавањ тај уби- давањен.

ИЗ СТАРЕ ПОЛИЦИЈСКЕ АРХИВЕ

Благородному Господину ченом капетану Беличком, а члену истрав. окр. јаго- динског Стевану Михаиловићу.

(Наставиће се)

Какав смртни страх! Па ипак, у тренутку кад се дилао нож Мерије-ов, Бујсон се из све снаге напрек; и поред ујекта које га је лавило, увикну: — Милост! Опростите!

— Нема милости, рече Мерије; продао си и нас, као и оне из Харва!

И, седам пута нож се спусти, градећи увек по једну крваву рупу у кожи несрећна Бујсона...

Било је свршено! Човек је умро...

Нарочито је слободно држати пса, осим код куће по једно мало керпе; да се тек јави код куће, и осим који стоку има, ни такви код стоке само по два пса да држати може, и ови да буду везани.

Што се год више паса сад налази, сваки мотре, да се више паса незаводи, но ома да јаву бити, што се преко уредби ове напје, и ако се који не би овој уредби повиновати хтео, таквој с кметом среќки старешина да казни.

В сьед чета по височајшем налогу са- општавајући вам Исправ. височајшу ову уредбу препоручује да исти ви народу у подручном вам срезу објавите и својски наставите да се она тачно наобљудавла казанивши с кметом сваког овог, који се не би овој височајшој уредби повиновати хтео.

30 Марта 1837 г. у Јагодини № 474

Исправ. окрута Јагод. член
Потпоковниа левачки
Љивко Шокопан с. р.
За Г. Секретара
Писар
Милат Остојић с. р.
WWW.BIBLIUNIV.COM

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Благородноме Господину Старешини среза
Беличког окр. Јагодинског Цкацетану
Стевану Михаиловићу

Ово неколико дана долазе Његовој Светлости скарадне, а за народ наш возљубљени са свим отворене пасквиле, којима сочинитељи исти бунтовничким начином труде се посејати семе вражде, и неслоге међу возљубљеним народом нашим. Сумњајући дакле Његова Светлост Милостивејши Књаз и Господар наш, да се такви пасквила јошт по паланкама и варошима нашим подбачени ненаоди, зато се је побуђена нашла мене с височајшем предписаним своим од 18 т. м. В. № 139. препоручити, да посредством срезки старешина мене вручене команде истражим, и ако гди коју пронађем да је Његовој Светлости пошаљем.

Следујући дакле височајшему Његове Светлости налогу препоручујем вам да се постарате у срезу вам повереном, такве пасквиле истражити, и ако коју пронашли будете, да је одма мене с рапортом вашим пошаљете. А међу тим пак да добро мотрит да Народ у свакој тишини и миру пребуде, и да се постарате доказати Народу, да су све пасквиле једног садржаја сочинене, од познати Његовој Светлости Интриганата, који се свакојако завадити Књаза нашег и возљубљени Народ наш, да су следователно ти сочинитељи највећи Народу Отчества нашег непријатељи, који неситим своим користољубљем гоњени оће сословје Србско, које је Његова Светлост Премилостивејши Књаз и Господар наш, с великим трудом својим, и деноноћним бригама, са крвљу возљубљеног Народа Нашег једва утврдила скарадним начином да утамане

У осталом пак непропустите народу и то доказати, да је Његова Светлост, која се је за слободу народну борила и до данашњег цветућег стања Србију довела, нежели јој никаквог зла, него добро браћи Србима, јер Његово је добро скопчано с народним добрима, тако, да кад би Народу своме зло желио, онда би исто зло самом себе највише учинио; и да се ником неправда несме, и неможе, почем су законе власти судијске, и почем ће устав, који нама хвала Богу ево већ дошао, и који ће се скоро обнародовати, сваког од неправде и нападенија бранити; оваковим, и овим подобним речима постарайте се мир међу Народом одржати, уверавајући га, облагодотворним намерама Милостивејшег Књаза и Господара нашег и о његовому будућем благостојанију

№ 74

21 Јануара 1839.

у Крагујевцу

Полковник

Арсеније Андрејевић, с. р.

Саопштио П. К. М.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

М. Н. писар срезки учинио је ово питање: Суд општински осудио је Павла Јовановића, из Б-чке, по уредби механској, за бесправно крмљење пића.

Против ове пресуде Павле је изјавио жалбу срезкој власти, али је ова одобрила пресуду по § 15 и 16 полиц. уредбе.

Како се у уредби механској нигде не помиње општинска власт као надлежна за суђење, то настаје питање: да ли је радња општинског суда и срезке власти правилна?

На ово питање одговарамо:

По § 4 полициске уредбе, општински судови суде све иступе из части III кр. закона, и све оне остале кривице по специјалним законима, где су нарочито овлашћени.

Бесправно механисање не казни се по III части кривичнога, већ по уредби о механама и кафанама.

Овом, пак, уредбом, општински судови нису овлашћени за суђење бесправнога механисања, већ само државне полициске власти.

Према томе, погрешно је и општински суд, што је ушао у извиђање и суђење кривице за бесправно механисање, као ненадлежан, а и срезка власт је погрешила, што је такав рад општинског суда одобрила.

* * *

Један општински писар учинио је питање:

„Јованка жена Миодрага Томића из П-ћа, тужила је општинском суду свога мужа Миодрага, што ју је тукао вилом, и нанео лаку повреду тела по лекарској сведоби.

Пошто је извиђајем — утврђеним сведоцима а самим признањем туженог — утврђено, да стоји престаљена кривица, суд општински је осудио Миодрага на десет дана затвора за дело из § 357 кр. закона.

Против ове пресуде изјавио је жалбу осуђени Миодраг, и срезка власт поништила је пресуду општинског суда, налазећи: да она не одговара закону, јер, вели, овде стоји дело лаке повреде тела, за коју је кривицу надлежан првостепени суд а не општински, те је, тако, дело извиђано и пресуда донесена од ненадлежне власти.

Да ли је правилнија радња општ. суда или срезке власти?

На ово питање одговарамо ово:

Није правилан рад ни општинске ни срезке власти по овоме делу.

Овде не стоји дело из т. 1. § 357 кр. суд. поступка, као што је нашао општински суд, јер ова одредба говори о сукобу људи, који не стоје у одношају мужа и жене, нити, пак, стоји дело лаке телесне повреде, као што налази срезка власт, већ стоји дело из § 349 крив. закона, јер је овде муж нечовечно поступао према својој жени, о којим случајевима и говори ова законска одредба.

* * *

Писар среза гр-ског учинио је ово питање:

„Јован Павловић из Шеп-ина, тужио је Стојана Јовановића, ондашњег, за крађу кокошију.

За доказ кривице Стојанове, Јован се позвао на сведоке: Марка Гајића и Павла Срејића.

И Марко Гајић и Павле Срејић посведочили су код срезке власти, како су видели Стојана, кад је крађу учинио, па су ово и клетвом утврдили и срезка власт га је, према величини кривице осудила [на затвор.

После извесног времена, осуђени Стојан тужи Марка и Павла за кривоклетство, јер је прибавио доказе, да су они били у затвору код пуковске команде, у времену кад је крађа учињена и кад су они тврдили, да су били у селу.

Срезка власт предузме истрагу, и пошто је утврдила кривоклетство, стави у притвор и Марка и Павла.

По жалби њиховој на решење срезке власти, Првостепени суд поништио је решење о притвору, налазећи, да срезка власт није имала права да сведоке заклиње по иступним делима, јер јој, вели, то право не даје ни један закон, и кад је она заклињање извршила без законског права, онда и заклетва учињена код ненадлежне власти, нема вредности, нити може бити предмет казнене одговорности.

Срезка власт је примила ово решење као обвезно и пустила кривце.

Да ли је оно законито или не?

На оно питање одговарамо:

По § 35 полициске уредбе, срезка власт има права да закуне сведоке у поступним делима, кад год то за потребно нађе.

И кад год се несумњиво утврди, да је неко лажно сведочио и на то се заклео, онда ту стоји случај кривоклетства.

Према томе, Првостепени је суд погрешно, што је поништио решење о притвору, јер не стоји онај разлог, што га је он навео, да је заклетва учињена од ненадлежне власти.

У осталом види се, да је суд овакво решење донео незнајући за наређења § 35 полициске уредбе.

Полициска власт је, пак, погрешила, што је обуставила сваки рад после овакве судске одлуке, јер је она имала права да дело доследи и кривце спроведе суду, којом би приликом он био у положају да своју погрешку исправи.

* * *

Један срезки писар учинио је, опет, ово питање:

„Алекса Јовановић, из Р-ова, кажњен је од стране срезке власти за извесну кривицу са 10 дана затвора.

Против ове пресуде он је изјавио жалбу начелству, и оно још није било донело никакву одлуку.

На три дана после изјављене жалбе, Алекса опет учини исту кривицу, и срезка власт нађе да је у поврату, па му, према овоме и казну одмери.

Да ли у овом случају стоји поврат, као што је срезка власт наша, или је дело стицаја?

На ово питање одговарамо:

Као битни услов за поврат тражи се, да је осуда *постала извршном* и да није протекло известан рок.

У овом конкретном случају, виша власт, у времену друге осуде, није била донела никакву своју одлуку о првој осуди, и тако се не може знати: да ли је прва осуда одобрена или не, а по томе оскудева један од услова за појам поврата.

Како су, међутим, дела истога рода то стоји стицај.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милорад М. Новаковић, из Горњана, који је оптужен за више опасних крађа, 25 пр. м-ца побегао је из затвора општине горњанске. Њему је 21—22 год., омален је, плав, лица округлог, бркова малих. Од одела имао је на себи прну шубару, на ногама влашке опанке. Моле се све

полицијске власти, да Милорада живо потраже и нађеног спроведу начелству ср. поречког у Д. Милановац, с позивом на Бр. 7.056, или Управи града Београда Бр. 35.377.

Љубица жена Светозара Коларића, шмита из Стублина, ср. посавског, побегла је 16. пр. м. од свога мужа Светозара, извршив крађу у 120 динара у новцу, један годишњи пасош, извод венчаних, извод рођених за децу и две мараме свилене. Она има 38 год., стаса је средњег, очију зеленкастих, у поркетској сукњи и рекли, завија главу марамом. Моле се све полицијске власти, да Љубицу живо потраже и нађену спроведу начел. среза посавског у Обреновац, с позивом на Бр. 10.400, или Управи града Београда Бр. 35.527.

Сава Јовановић, из Гулијана, ср. сврљишког, округа нишког, слободњак нишког казног завода, побегао је 22. пр. м-ца. Сави је 22 год., средњег је стаса, косе, обрва, бркова смеђих, чеда обичног, очију плавих, носа правилног, уста умерених; особитих знакова нема. Моле се све полицијске власти да Саву живо потраже и у случају проналаска спроведу Управи нишког казног завода, с позивом на Бр. 2.615. Власти ближе Београду могу га спровести Управи гр. Београда с позивом на Бр. 35.602.

Михајло Перћ, Циганин из Михајловца, ср. смедеревског, побегао је из среског притвора, где је био због крађе стоке. Он има 17 год., округлих је образа, црномањаст, раста средњег; од одећа има на себи: кошуљу и гаће од тежиновог платна, грудњак од ћитајке, гуњ од сукна подеран, на ногама црне чарапе и опанке. Моле се све полицијске власти, да Михајла потраже и нађеног спроведу начелнику ср. лепничког, с позивом на Бр. 15.194, или Управи града Београда Бр. 34.994.

21. пр. м-ца, око 7. часова непознати лопови укради су Димитрију Ристићу, кафеџији из Крагујевца 2 вепра, једног дебелог урањеног, и једног тек поткрвављеног „шункарца.“ Угрожени вепар био је црн, а други бео. Моле се све полицијске власти, да живо потраже и лопова и покрађу, и нађене спроведу начел. окр. крагујевачког с позивом на Бр. 19.320, или Управи града Београда Бр. 35.952.

Михаило Кандић, порезник и благајник крагујевачког пореског одељења 30 прошлог месеца побегао је из Крагујевца, пошто је

проверенио преко 70.000 динара државног новца од покупљене порезе.

Министарство унутрашњих дела наређује свима полицијским и општинским властима у земљи, да у кругу своје најживље потраже

побеглог Кандића и са пронађеним надлежно поступи. — (При закључку овог броја извештепи смо да је Кандић ухваћен. Ур.)

Илија Радовановић, циганин из Звечке, извршио је разбојништво у селу Метковићу 22. пр. м. на побегао, исти је осумњичен за више учињених разбојништва. Има 26 год., средњег раста, очију граорастих, бркова жутих; панталона плаве, памуклеју и опанке. Моле се све полицијске власти, да Илију живо потраже, нађеног спроведу начелнику среском у Шабац, с позивом Бр. 11888, или Управи гр. Београда Бр. 36110.

ТРАЖИ СЕ

Милвоја Динића, ћака III разреда гимназије, сипа Мијалка Динића, баштована из Крагујевца, који је 21. пр. м-ца у вече незнано где отишао тражи начел. окр. крагујевачког актом Бр. 19.020. Њему је 15 год., високог је раста, образа дугих, косе плаве, очију плавих; на десној руци кажипрет му је дебљи од осталих прстију. Од одећа имао је на себи зимски црни дугачки капут, сако капут црни, панталоне грао и на ногама опанке. Нађеног треба упугити начелнику округа крушевачког, с позивом на Бр. 19.020. (УБр. 35.254).

Стеван Ђурдић, опанчарски калфа из Негбине, ср. златиборског, пресудом начел. окр. чачанског, од 5. септембра ове год. Бр. 12.684, осуђен је на 15 дана затвора, и 4 месеца полиц. надзора. Кад је Стевану саопштена та пресуда, он је побегао, да би исту осујетио. Њему је 24 год., црномањаст, малих брчића, очију граорастих. У одељу је био сукненом, на глави је имао шубару, на ногама опанке. Моле се све полицијске власти, да Стевана живо потраже и нађеног упуте начелству окр. чачанског, с позивом на Бр. 16.421 (УБр. 35.389).

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Рада Филилиповић, надничар, родом из Аустро-Угарске, који је био неколико пута судски осуђиван за крађу, пресудом кварта врачарског од 4. новембра 1902 год. Бр. 13.811,

осуђен је на 30 дана затвора и прогонством у Аустро-Угарску на свагда. Према овоме Рада је 4. ов. м-ца предат аустро-угарским властима

у Земуну. Скреће се пажња свима полицијским властима, да Ради не допусте повратак у Србију, ако би он то покушао.

КО ЈЕ ОВО?

У атару села Бистрице, близу пута Лаза-ревац—Аранђеловац, нађен је 23. пр. месеца, у шанцу овај леш непознатог човека.

Увиђајем полиц. власти среза колубарског и протоколом секције утврђено је: да је ово непознато лице ударено два пута по потиљку, па за тим прекрљано ножем, услед чега је и смрт наступила.

Убијени је имао 38—40 год., висок 1.70 м. доста развијен и мршав, главе округле, лица чистог, очију смеђих, носа малог, пљоснатог, бркова малих, ретких и смеђих, уста правилних обичне величине, зуба чистих и белих, косе смеђе, кратке.

Од одећа нађено је на њему: бела половна кока од сукна, као што носе Црногорци, панталоне од добеле беле ланене тканине, које су са свим масне од дугог ношења, на ногама опанци црвени штављени, као што се носе у околини Београда.

Судећи по одељу, убијени је свакако Црногорац, а по изпошеном и масном одељу изгледа да је био чобанин.

Да би се утврдила идентичност убијеног, а тиме олакшало и правилно вођење истраге, полициска власт среза колубарског окр. београдског, послала нам је слику нађеног леша коју износимо и моли све полицијске власти у земљи а општинским препоручује да распитају и сазнаду које је ово лице.

Садржај: I. *Службени део*. — II. *Стручни и научни део*: 1) О иследнику; 2) Проститутке и крадљивице; 3) Детиња преступност; 4) Упоредна преступност мушких и женских. — III. *Поучно забавни део*: 1) Из страног света; 2) Анархисте као убице. — Из старо полицијске архиве. — IV. *Поуке и обавештења*. — V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Скреће се пажња; 4) Ко је ово?